

הכי ישראלי

חשוב להימנע מתליה סתמית של סמלי המדינה בלוח בגן.

אפשר להקים "גלריה ישראלית" ולשתף את ילדי הגן ומשפחותיהם ואת צוות הגן בתכנון ובביצוע העיצוב שלה. בגלריה זו יהיה מקום וביטוי לנוף הישראלי בעבר, בהווה ובעתיד. בגלריה תבוא לידי ביטוי התפיסה כי ילדים צעירים לומדים דרך הגוף והחושים שלהם. הם מקבלים את המידע מהסביבה דרך כל החושים: המגע, השמיעה, הטעם, הריח והראייה.

רצוי שהעיסוק בסמלי המדינה יהיה שזור לאורך כל השנה במהלך ה"טיולים", בצורה רלוונטית ומשמעותית למקום הנבחר לטיול. לדוגמה, בעת הטיול בחצר הגן – כדאי לבחור מקום להקמת תורן להניף דגל גן, יישוב ומדינה ולקבוע סדירות של "טקס הנפת הדגל".

מילים לדרך...

למדתי שצריך אומץ ויוזמה, לא לפחד, כולנו אותם בני אדם... ואם רוצים לקדם נושא, מקדמים נושא!

אתי אלטמן (נולדה ב-1947)

פעילה חברתית ישראלית, מייסדת עמותת "תנו לחיות לחיות" והדוברת שלה. הובילה עשרות מאבקים למען בעלי חיים בישראל..

הכי ישראלי

רגע של עברית – "ישראל"

השם "ישראל" עצמו הוא קדום מאוד ומופיע, מלבד במקרא, גם באַסְטֵלָה מצרית שמתארת את ניצחונותיו של פרעה מרנפתח ("מצבת ישראל") משנת 1230 לפנה"ס (על פי התאריך המקובל). באסטלה זו מופיעים שמות של אזורים ויישובים קדומים בארץ ישראל, אולם השם "ישראל" עצמו מופיע בה כשמו של עם ולא כשם של ארץ או של אזור גאוגרפי.

שמה של ארץ ישראל בתורה הוא 'ארץ כנען', כינויים נוספים בתורה הם 'ארץ זבת חלב ודבש', 'ארץ העברים', ולעיתים מכונה היא 'הארץ'. בספר שמואל ובספר מלכים מופיע הצירוף 'ארץ ישראל'.

אחר כיבוש ארץ כנען בידי בני ישראל בהנהגת יהושע בן נון, נקרא החלק מן הארץ שבשליטת בני ישראל "ארץ בני ישראל". בספר שמואל נקראת הארץ לראשונה "ארץ ישראל".

משכן הכנסת

צלם: משה מילנר

לשכת העיתונות הממשלתית

הכי ישראלי

הכרזה על הקמתה של מדינת ישראל

ישראל נגלית לעין

ביום שישי, ה' באייר תש"ח, 14 במאי 1948, שעות מעטות לפני כניסת השבת, הוכרז על הקמתה של מדינת ישראל. ביום בו עמד לפקוע בחצות הלילה תוקפו של המנדט הבריטי על ארץ ישראל, התכנסו במוזיאון תל אביב נציגי היישוב היהודי בארץ ישראל ונציגי התנועה הציונית, ואישרו את ההכרזה על הקמת מדינת ישראל. את ההכרזה קרא דוד בן גוריון, שהנהיג את המדינה בשנותיה הראשונות. ההכרזה ידועה בציבור כ"**מגילת העצמאות**", שהייתה באותו יום היסטורי למסמך יסוד בתולדות מדינת ישראל.

[לשמוע את הכרזת](#)

[העצמאות](#)

דוד בן גוריון מכריז במועצת המדינה הזמנית על הקמת מדינת ישראל בה' באייר תש"ח

צילם: זולטן קלוגר,

לשכת העיתונות הממשלתית

הכי ישראלי

הזן העתיד

רגע של עברית – "עצמאות"

עצמאות היא מצב שבו לאדם, לארגון או למדינה יש יכולת וגם רשות לעשות מה שהם חושבים שהוא הדבר הנכון, ולא לקבל פקודות או להיות נשלטים על ידי אף אחד אחר. את המילה הזו חידש איתמר בן אב"י, בנו של אליעזר בן יהודה. המילה "עצמאות" מזכירה לנו חלק מגוף האדם, מן הגוף שלנו, העצמות. העצמות הן החלק החזק והקשה בגוף. מן המילה הזו ומן השורש עצ"מ נוצרו מילים רבות הקשורות לכוח, כמו עוצמה וגם המילה שלנו, עצמאות.

מתוך: 'מילים מספרות' כתב: רוביק רוזנטל

קהל רב ממתין מחוץ למוזיאון תל אביב בשדרות רוטשילד, עת קיום טקס הכרזת העצמאות של מדינת ישראל, בתוך אולם המוזיאון.

צלם: שרשל פרנק,

לשכת העיתונות הממשלתית

הכי ישראלי

מאת: רפאל ספורטה

בחמישה באייר

בחמישה באייר תש"ח בערב שבת,
התכנסו נבחרי העם בבית המוזיאון בתל אביב ובשעה
הגדולה והנפלאה ההיא, בשמחה ובדמעות, בשרו והודיעו
לכל העמים בעולם, כי **קמה מדינת ישראל** וקראו אל
עם ישראל בכל העולם להתלכד סביב המדינה ולחזקה
בעליה ובבניין.
נבואת הרצל התקיימה.
דגלים הניפו!
יונים העיפו!
תעבור בשורת החג מסוף העולם ועד סופו!
תפרוש הברכה כנפים אל העולם כולו

מילים לדרך...

ציטוט "אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל – היא מדינת ישראל."

דוד בן-גוריון (גרין) (1886–1973)

ראש הממשלה הראשון- מתוך 'מגילת העצמאות'

הכי ישראלי

לקרוא את מגילת העצמאות

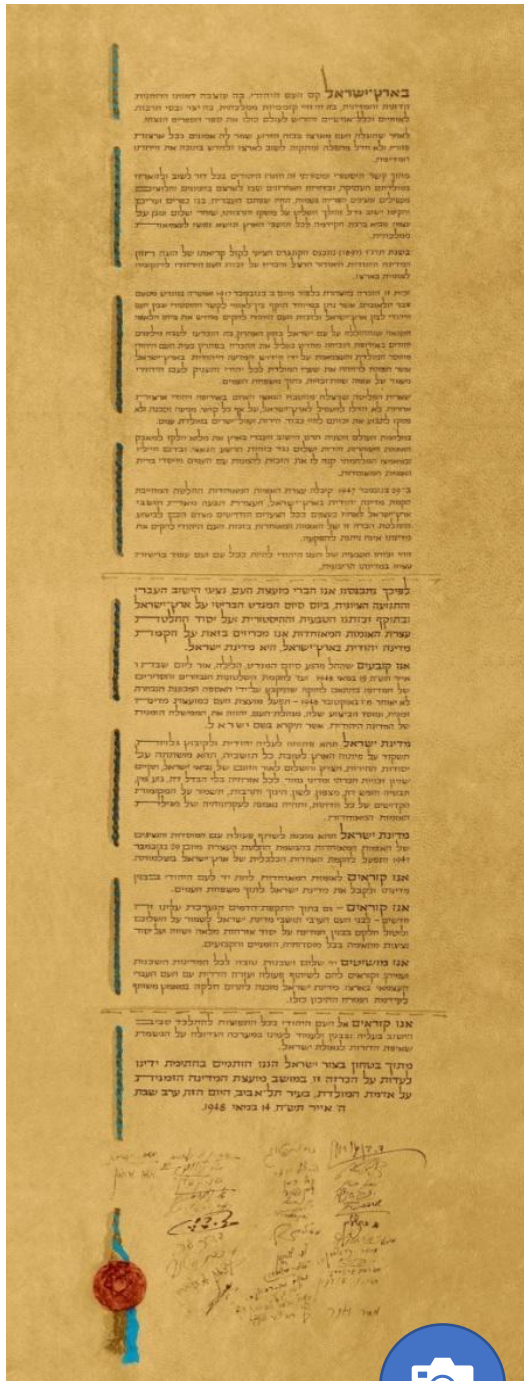
ישראל נגלית לעין

מגילת העצמאות חוברה במטרה לנמק ולבסס את הקמתה של מדינה יהודית

בארץ ישראל, על יסודות של קיבוץ גלויות, שוויון, חירות ושאיפה לשלום. המגילה כוללת חלק היסטורי, הכרזה והיסודות עליהן מושתת המדינה. במגילת העצמאות מכריזה מדינת ישראל על הערכים החשובים שלאורם אמורה להתקיים המדינה.

1. הזכות ההיסטורית: השייכות למדינה, הקשר של העם אל ארצו, אל תרבותו ואל מורשת אבותיו, אהבת ארץ ישראל. "בארץ ישראל קם עם היהודי, בו עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים... ובתוקף זכותו הטבעית וההיסטורית..."

2. הכמיהה של העם בגולה אל ישראל: "לאחר שהוגלה העם מארצו בכח הזרוע, שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו ולא חדל מתפילה ותקווה לשוב לארצו..."

צילום מגילת הקלף של הכרזת העצמאות וחתימות חברי מועצת העם

הכי ישראלי

3. השאיפה לשלום ולשכנות טובה – "אנו מושיטים יד לשלום ולשכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן וקוראים להן לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם היהודי..."

4. קיבוץ גלויות וקליטת עליה – "אנו קוראים...להתלכד סביב היישוב בעלייה ובבניין... מדינת ישראל תהיה פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות".

5. שוויון זכויות וסובלנות – "...תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת גזע ומין".

מילים לדרך...

"לכבוד הנערה שיושבת עכשיו בבית. שמרגישה את הלהבה הבוערת בליבה ויודעת עמוק בפנים שאפשרת וצריך לברוא מציאות אחרת. אל תתני לאף אדם לקצץ לך את הכנפיים. אני מבטיחה לך, את יכולה הכל"

עדי אלטשולר

אשת חינוך ויזמת חברתית ישראלית. מייסדת תנועת "כנפיים של קרמבו", תנועת הנוער לצעירים עם ובלי צרכים מיוחדים. מייסדת מיזם "זיכרון בסלון". בשנת 2014 נבחרה על ידי המגזין "טיים" לאחת ממנהיגי הדור הבא בעולם, ונאמה באו"ם כנציגת היזמות והיצירתיות הישראלית. ביום העצמאות ה-72 של מדינת ישראל נבחרה להשיא משואה.

הכי ישראלי

מילים: ישראל דושמן
לחן: הרמן צבי ארליך

פה בארץ חמדת אבות

נירו, ניר, ניר, ניר,
שירו, שיר, שיר, שיר,
גילו, גיל, גיל, גיל,
כבר הנצו, נצנים.

נירו, ניר, ניר, ניר,
שירו, שיר, שיר, שיר,
גילו, גיל, גיל, גיל,
עוד יבואו זרעונים.

פה בארץ חמדת אבות
תתגשמה כל התקוות,
פה נחיה ופה נצר,

חיי זהר חיי דרור,
פה תהא השכינה שורה,
פה תפרח גם שפת התורה.

למה התכוון המשורר? - פה בארץ חמדת אבות

שיר תחייה אופטימי ומפיח תקווה שנכתב בשנת 1912 כשתלמידי הגימנסיה בתל אביב עמדו לצאת לטיול אביב בגליל העליון. לקראת היציאה החליטו המורה לזמרה חנינא קרצ'בסקי והמחנך ישראל דושמן להכין שיר לכת מעודד שיהיה מעין המנון לטיול. השיר נעשה אהוד מאוד ביישוב העברי בארץ ישראל, ובהמשך נודע גם בארצות הגולה, שם הוחלפה המילה 'פה' למילה 'שם'. ברבות הזמן הפך השיר לסמל ציוני מובהק, והוא מושר בכינוסים ציוניים שונים, ובכללם מדי שנה בטקס הדלקת המשואות בהר הרצל בערב יום העצמאות.

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

אפשר להתבונן בתמונות מתוך הכרזת העצמאות ולהתרשם מהדמויות, מהאווירה ומהשמחה.

אפשר ללמוד ריקודי עם בדומה לריקודי ההורה שרקדו לאחר הכרזת העצמאות ולרקוד אותם בחצר הגן בהזדמנויות שונות.

ניתן לספר לילדים שבמגילת העצמאות נכתב כי מדינת ישראל תהיה מדינה בה יתייחסו באופן שווה ומכבד לכל אדם, ישאפו לשלום, ינהגו בחופש לכל האזרחים וידאגו לתושבים. אפשר לבחור קטע מתאים לילדים ולקרוא מתוך המגילה.

אפשר להאזין [להקלטת הכרזת העצמאות](#): ולהביע את ההתרשמות מהקולות. אפשר ללמוד מהי מגילה? על גבי מה נכתבה? אילו מגילות נוספות מכירים? אפשר לקשר בין המגילה לספר התורה בבית הכנסת הנכתב גם על קלף ונגלל.

כדאי לשוחח על המושג "עצמאות": מתי אני עצמאי/עצמאית? מה אני יכול או יכולה לעשות בעצמי? ממי אני יכול/ה לבקש עזרה?

אפשר להכין מגילת עצמאות של ילדי הגן – בה יכריזו הילדים על דברים שיעשו בעצמם.

ניתן להזמין את הילדים להציע הצעות למדינה – מה כדאי להוסיף עוד למגילת העצמאות?

הכי ישראלי

מומלץ לקרוא את השיר "פה בארץ חמדת אבות" ולשוחח על תכנו, על הסיבות שהביאו לכתיבתו ועל האירועים שבהם נהוג לשיר אותו. במקביל, רצוי לברר את משמעות המילים כגון: ארץ חמדת אבות, הארץ שאבותינו אהבו; תתגשמה, דרור, השכינה, נירו ניר, גילו גיל, תשמחו ועוד.

כדאי להאזין לשיר "[פה בארץ חמדת אבות](#)", להצטרף בשירה בפזמון החוזר וללוות את הבתים בכלי הקשה מתאימים לאופיו (שיר לכת).

מילים לדרך...

"לעולם אל יהא אדם זקן. לא צדיק זקן ולא חסיד זקן. הזקנה מידה מגונה היא, חייב אדם להתחדש תמיד, מתחיל וחוזר ומתחיל."

רבי נחמן מברסלב (1772 - 1810)

היה מייסד חסידות ברסלב והאדמו"ר היחיד שלה. רבי נחמן היה מורה רוחני מקורי שהדגיש את המכשולים הרבים בדרך לדעת האל ואת חשיבות השמחה, האמונה הפשוטה והתמימות, וכן ההתקשרות לצדיקים ובפרט "צדיק האמת".

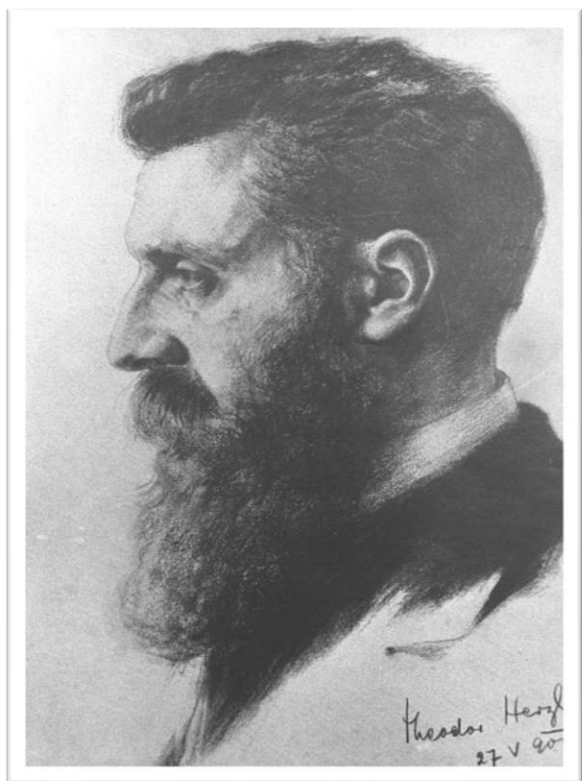
הכי ישראלי

להכיר את מייסדי המדינה

ישראל נגלית לעין

בנימין זאב הרצל – חוזה המדינה (1860 – 1904)

הרצל מכונה "חוזה המדינה היהודית" משום שהוא היה הראשון שהחליט שחשוב שליהודים תהיה מדינה משלהם. הוא זיהה את האנטישמיות נגד היהודים כתופעה חמורה שתדוך את יהודי אירופה, ובאופן מסוים השואה שתפרוץ כמה עשרות שנים אחר-כך הייתה התממשות של כל חששותיו. המשפט "אם תרצו אין זו אגדה" היה המוטו של ספרו "אלטנוילנד" (ארץ ישנה-חדשה), מוטו זה הפך לסיסמת הציונות, משום שהוא הפיח תקווה בעם. הרצל היה דוקטור למשפטים, מחזאי, סופר ועיתונאי, אבל הוא היה קודם כל מנהיג וממציא הציונות - האיש שרצה שהיהודים יחזרו הביתה לארץ ישראל, כדי להקים מדינה יהודית חדשה וחופשית.

ציור פורטרט של חוזה
מדינת היהודים, תאודור זאב
הרצל
לשכת העיתונות הממשלתית

מילים לדרך...

...אבל אם לא תרצו, כל מה שסיפרתי לכם אגדה הוא - ואגדה יוסיף להיות".

בנימין זאב תיאודור הרצל (1860 - 1904)

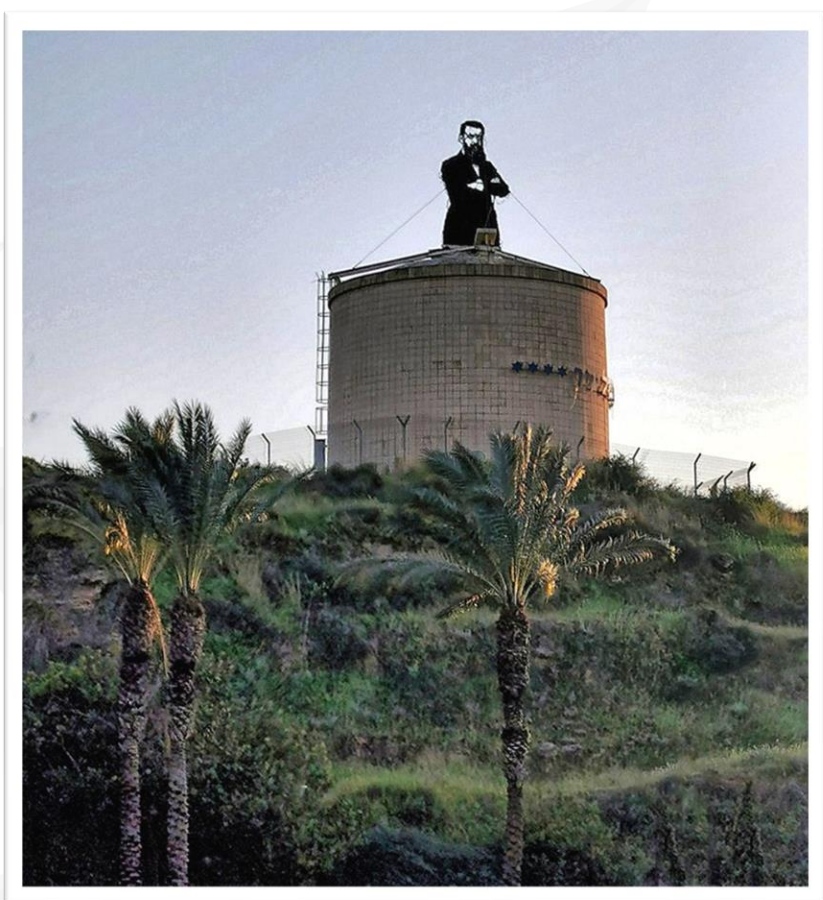
עיתונאי, משפטן, סופר ומחזאי יהודי. זכה לכינוי "חוזה המדינה", הוגה רעיון הציונות המדינית ומייסד הציונות כתנועה לאומית מדינית.

הכי ישראלי

הרצל נפטר בשנת 1904 ונקבר בווינה. לאחר הקמת מדינת ישראל, בקיץ 1949, הועלו את עצמותיו ונטמנו בהר בירושלים שנקרא על שמו – הר הרצל. הרצל ופועלו החשוב לעם היהודי זכו להנצחה: כמעט כל עיר בישראל נקרא רחוב או מוסד חינוכי על שמו. גם העיר הרצליה נקראת על שמו.

פסל הרצל, חוזה מדינת היהודים, בצומת הרצליה

ישראל פרקר
מתוך אתר pikiwiki

הכי ישראלי

להכיר את ראש הממשלה הראשון

ישראל נגלית לעין

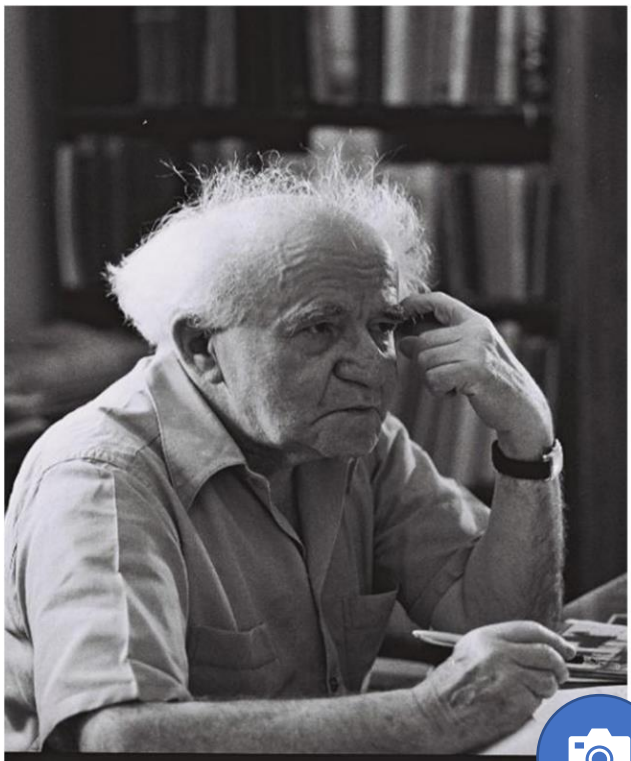
דויד בן גוריון – ראש הממשלה הראשון (1886–1973)

ראש ממשלה הראשון של המדינה שהכריז על הקמתה בשנת 1948, וכונן את הממשלה אשר בה כיהן כראש ממשלה ושר הביטחון. בגיל 20 עלה מפולין ועסק בעבודה חקלאית במושבות בשרון ובגליל. אחר כך פנה לפעילות למען הציבור – היה פעיל בתנועה הציונית, ועמד בראש מפלגה גדולה שהקים. אחרי נישואיו עם פולה גר בבית בתל אביב שבו קיבל את אורחיו, כתב מכתבים והתייעץ עם אנשים. אפשר לראות שם את הספרייה העצומה שהייתה לו כ-20,000 ספרים ולהבין עד כמה אהב

לקרוא והתעניין בתחומים שונים. לאחר הקמת מדינת ישראל פלשו חמישה צבאות ערב

לישראל. ב-26 במאי 1948 נתן בן-גוריון את הפקודה **להקמת צה"ל**.

בן גוריון ראה בהקמת צה"ל את המפעל החשוב ביותר בראשית קיומה של המדינה. הוא ייעד לו תפקידים חברתיים ואף אזרחיים לימי מצוקה. הוא החשיב מאוד את היותו כור היתוך לדור הצעיר והטיל עליו משימות דוגמת תגבור מערכת החינוך ויישוב אזורי הספר ואזורים דלילים באוכלוסייה יהודית.

**ראש הממשלה דוד בן גוריון
במשרדו, בשדה בוקר
צלם: כהן פריץ,
לשכת העיתונות הממשלתית**

הכי ישראלי

להכיר את ראש הממשלה הראשון

ישראל נגלית לעין

חיים ויצמן – הנשיא הראשון (1874-1952)

ד"ר חיים ויצמן, מדען ומנהיג התנועה הציונית. יומיים לאחר הכרזת העצמאות, ב-16 במאי 1948, נבחר ויצמן כנשיא מועצת-המדינה הזמנית. ב-1949 נבחר לכהן כנשיאה הראשון של מדינת ישראל, והושבע לתפקיד ב-17 בפברואר 1949.

בהיותו בן 30 היגר ויצמן לאנגליה. הוא חקר והרצה והפך לאיש מדע נודע. ככימאי הוא המציא פטנטים רבים. החשוב שבהם היה השיטה הזולה שגילה להפקת אצטון המשמש גם להפקת חומרי נפץ. ויצמן ניצל את קשריו עם מדינאים בריטים והודות לתרומתו למאמץ המלחמתי של בריטניה במלחמת העולם הראשונה להשיג תמיכה בציונות: "למעני איני רוצה דבר, רוצה אני ארץ מולדת בשביל עמי".

נשיא המדינה פרופ' חיים וייצמן
נושא דברים בישיבת מועצת המדינה
הראשונה במוזיאון תל אביב
צילם: אלדן דויד
לשכת העיתונות הממשלתית

הכי ישראלי

ביום ההכרזה על הקמת מדינת ישראל, שהה ויצמן בארצות הברית כחלק ממסע שכנועים לתמיכה בהקמת המדינה. ביום זה הוא שכב חולה בחדרו שבמלון ומחשבות שונות חלפו בראשו. ימים ולילות חלם ועבד לשם כך. והנה עכשיו מתגשם חלומו, ובארץ ישראל מכריזים על הקמתה של מדינת ישראל, והוא נמצא הרחק הרחק. לפתע, נכנס לחדר שליח והגיש לו מברק:

סודי / סייד

ה' באייר תש"ח 14.5.1948

חיים ויצמן

ארצות הברית באמצע הקמת המדינה היהודית אנו שולחים את ברכותינו לך, אשר עשית יותר מכל אדם אחר החי עימנו לשם יצירתה. סחירתך וסלרתך חילקו את כולנו. אנו מצפים ליום שבו נראה אותך בראש המדינה אשר תיכון בשלום.

דויד בן אוריון, אולדה מאירסון, דויד רמל אליסלר קפאן, משה שרתוק

ויצמן חזר לארץ בעיצומה של מלחמת העצמאות. כשנתבשר כי נבחר לכהן כנשיא המועצה הזמנית של המדינה, היה נרגש מאוד ובקול חנוק מדמעות ברח: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה"

מילים לדרך...

"אין מדינה ניתנת לעם על מגש של כסף."

חיים ויצמן – (1874-1952)

נשיאה הראשון של מדינת ישראל

הכי ישראלי

מילים: נח רוזנבלום
לחן: נח זאלודקובסקי (עממי חסידי) 'יזן העתיד'

שאו ציונה נס ודגל

אז עם נהיה כמו היינו,
מנו יתד פנה.
אז אך שחוק ימלא פינו,
ולשוננו רנה!

רוח יואב תלבישנו,
רוח גבורת צדקה,
בעד עמנו, בעד ארצנו
חזקו ונתחזקה!

אל נא יבוא מרח בנו
מפני חרב יונה –
נקח לנו מה שלנו,
נשא נס ציונה!

שאו ציונה נס ודגל
דגל מחנה יהודה
מי ברכב מי ברגל
נעש נא לאגדה.

יחד נלכה נא נשובה
ארצה אבותינו
אל ארצנו האהובה
ערש ילדותנו.

שובו, שובו ממרחקים,
ארצה ארץ אבות!
נוסו נוסו ממעמקים
בעזרת שוכן ערבות.

i למה התכוון המשורר? - 'שאו ציונה נס ודגל'

משירי ציון המוקדמים הקורא להתאחד סביב הרעיון ודגל השיבה לציון, ולבחור בכל דרך אפשרית כדי להגשים את הרעיון. הוא נכתב בעקבות הקונגרס היהודי הראשון, בקצב של שיר לכת המבטא את תוכנו ואופיו

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

"תפקחו את העיניים..." – אפשר לחפש במפת היישוב או בסביבה הקרובה לגן ולגלות מפעלי הנצחה שהוקמו לזכר דמותם של מייסדי המדינה. חשוב להתייחס למפעלי ההנצחה הרלוונטיים לילדים, ולסביבה הקרובה לגן. אפשר לבדוק אם נקראו רחובות על שמם ביישוב שבו אנו מתגוררים אם קיימים מבנים ומוסדות הקרויים על שמם, כגון: בתי-ספר, ספריות ביישוב ועוד. כדאי לתכנן ביקור במוזיאונים או באתרי הנצחה על שמם של מייסדי המדינה או להתבונן בתמונות או סרטונים מאתרי ההנצחה אלה להכירם וללמוד אודותם:

- [אתר בית הנשיא וייצמן ברחובות](#)
- [אתר צריף בן גוריון בשדה בוקר](#)
- [מרכז הרצל בהר הרצל בירושלים](#)

כדאי לציין את **יום הרצל**, י' באייר, הוא יום הולדתו. יום זה נקבע על ידי הכנסת בחוק בנימין זאב הרצל (ציון זכרו ופועלו). מטרת החוק "להנחיל לדורות את חזונו, מורשתו ופועלו של בנימין זאב הרצל, לציין את זכרו ולהביא לחינוך הדורות הבאים ולעיצוב מדינת ישראל, מוסדותיה, יעדיה ודמותה בהתאם לחזונו הציוני". אפשר גם לציין את **יום בן גוריון** הוא יום פטירתו, ו' בכסלו, שגם הוא נקבע בחוק ליום זיכרון ממלכתי. רצוי לשאול את הילדים כיצד הם מציעים לציין ימים אלו? ולממש את הרעיונות שלהם.

מחלום למציאות – אפשר לשוחח עם הילדים על חזונם ופועלם של מייסדי המדינה ועל אמירתו המפורסמת של הרצל "אם תרצו אין זו אגדה".

אפשר להעשיר את אזור המשחק בתחפושות, בבגדים ובאביזרים אשר מייצגים את הדמויות ואת רוח התקופה ולאפשר להם להתבטא ולשחק באופן חופשי.

הכי ישראלי

"לאורם נלך", מינהל החינוך הממלכתי דתי בוחר מדי שנה אישיות שתשמש כדמות מופת בתוכנית הלימודים השנתית. מטרת למידה זו נועדה לחיזוק וטיפוח זהות אישית ציונית דתית. קורות חייה, משנתה ופועלה של האישיות מונחלים לתלמידי החמ"ד באמצעות מערכי שיעורים, ספרים, הצגות ועוד.

אפשר לקיים דיון עם הילדים במסגרת "מועצת החכמים" בנושאים הקשורים לחלומותיהם הקשורים בחיי הגן: מה רוצים לשנות? איזה מרכז רוצים להקים? ועוד רצוי לקרוא את המילים של השיר: **"שאו ציונה נס ודגל"** ולבדוק עם הילדים את הכינויים לישראל המבטאים את כל מה שהייתה ארץ ישראל ליהודים: "ארצה אבותינו", "אל ארצנו האהובה" וכן "ערש ילדותנו", "ארץ האבות". אפשר גם לברר את המילים המתארות את נטישת מקום מושבם והעלייה לציון: "נוסו, נוסו ממעמקים" (כסמל לחיים בגלות, חיים בשפל המדרגה), "נא נשובה", "שובו שובו" ואת תיאור האופטימיות עם הגעתם לציון: "אז אך שחוק ימלא פינו ולשונונו רינה".

מומלץ להאזין לשיר **"שאו ציונה נס ודגל"** ולהתרשם מאופיו. אפשר לחלק דגלים ולנסות להניף אותם במקום ותוך כדי התקדמות במרחב. רצוי לשלב את ההתנסויות עם הדגל יחד עם השיר, כשבחלק א' נצוד במקום ובחלק ב' נתקדם במרחב.

מילים לדרך...

"לא מסך הברזל, לא הכלא, לא הצינוק, לא כל אלה יחד מסוגלים לעצור את מסעו של האדם לחופש."

נתן אנטולי שרנסקי (נולד ב־20 בינואר 1948)

היה אסיר ציון ומסורב עליה סובייטי. כיהן כיו"ר הסוכנות היהודית, פוליטיקאי ישראלי, אידאולוג מדיני פעיל זכויות אדם ושר לשעבר. חתן פרס ישראל בקליטת עלייה לשנת תשע"ח.

הכי ישראלי

לשיר את ההמנון הלאומי - "התקווה"

ישראל נגלית לעין

השיר "התקווה" כתוב בעברית מליצית בהשראה תנכ"ית. כל מילה בשיר שאולה מן המקורות. המסר הוא חד וברור: אנו רוצים להיות עם חופשי בארצנו. ארצנו היא ארץ ציון וירושלים ולא ארץ אחרת, התקווה קיימת כל עוד קיים יהודי אחד בעולם.

שיר זה הוכר כהמנון לאומי ב- 10 לנובמבר 2004, כשהכנסת שינתה את חוק הדגל והסמל לחוק הדגל, הסמל וההמנון והחליטה שכל שינוי במילותיו יתקבל אך ורק בחקיקה.

מקורותיו של הלחן רבים ושונים ומתפרשים על פני כל אירופה – מספרד ועד אוקראינה. בסופו של דבר "עלה" הלחן ארצה בעלייה הראשונה, וכך אומץ ל"התקווה". מנגינת התקווה מזמינה שירה משותפת, כמקובל בהמנונים. אופייה דרמטי, עם קצב אחיד ומלכד.

רק בשנת 2004, "התקווה" הפך להמנון הרשמי והקבוע של מדינת ישראל, בעקבות תיקון לחוק הדגל והסמל, ששמו שונה לחוק הדגל, הסמל וההימנון.

ראש הממשלה דוד בן גוריון עומד דום לצילי 'התקווה'
ביום ישיבת הכנסת הראשונה בירושלים
צילם: הוגו מנדלסון
לשכת העיתונות הממשלתית

הכי ישראלי

מילים: נפתלי הרץ אמבר
לחן: עממי

הַתְקוּהָ

כָּל עוֹד בְּלִבְבִּי פְּנִימָה
נֶפֶשׁ יְהוּדֵי הוֹמָיָה,
וְלִפְאֲתֵי מִזְרַח קְדִימָה
עֵין לְצִיּוֹן צוֹפִיָּה -
עוֹד לֹא אֶבְדָּה תְּקוּמָתָהּ,
הַתְקוּהָ בִּת שְׁנוֹת אֲלָפִים,
לְהִיּוֹת עִם חֶפְשִׁי בְּאַרְצָהּ,
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

שירת "התקווה" בכותל המערבי
בסיום מלחמת ששת הימים
אוסף ארכיון צה"ל ומעב"ט

i רגע של עברית – "ההמנון"

המילה 'המנון' מופיעה במדרש. רבי יהודה אמר "ראה כבוד שחלק הקב"ה למשה שהניח את העליונים ובא אצל משה, והיו מלאכי השרת באין לומר המנון לפניו" (שמות רבה, מ"ה). 'המנון' במדרש הזה משמעו שיר תהילה שהמלאכים שרים למשה. בשיר 'הבו לבנים' שכתב המשורר אלכסנדר פן עוד לפני שקמה מדינת ישראל, הוא הזכיר "כולנו נשיר/ המנון בניין ארצנו / במקום אתמול / יש לנו מחר / ובעד כל קיר / בהרף בנינו / עתיד עמנו לנו שכר". המילה 'המנון' מקורה ביוונית, 'Hymnos' ומשמעותה שיר תהילה שהושר לאלים ולגיבורים. ההמנון היה שיר חתונות וכנראה קשור לשמה של אלת החתונות במיתולוגיה היוונית 'הימן'.

מתוך 'מילים מספרות' מאת רוביק רוזנטל

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

מומלץ לשוחח על מסר ההמנון - התקווה הלאומית של היהודים לבנות בית בארץ ישראל.

כדאי להכיר את מחבר ההמנון הלאומי, את מקורו של ההמנון וגלגולו.

כדאי לשוחח עם הילדים על המושג "תקווה": למה מקווים? מתי מקווים? באילו מילים משתמשים? (הלוואי ש..., הייתי רוצה ש..., לו יהי, אילו יכולתי ועוד).

אפשר להציע לילדים להגיד מהן משאלותיהם, ציפיותיהם ותקוותיהם, תוך שימוש בלשון זו: "אני מקווה ש..." ולתעד את דבריהם בסרטון או בכל דרך אחרת.

כוחו של ההמנון במשמעותו ובתפקידו בכל אירוע בחיינו במדינת ישראל ומחוצה לה, על כן רצוי לשלב את ההמנון בזמנים רלוונטיים במהלך השנה כגון טקסים או אירועים מיוחדים בחיי הגן: לעמוד דום, להאזין ו/או להצטרף בשירה.

אפשר לצפות בסרטונים בהם שרים את שירת התקווה (בטקסי עצמאות, במשחקי כדורגל וכדורסל, בחלוקת מדליות בתחרויות ספורט שונות ועוד) ולהתרשם מהאווירה, מההתרגשות ומה"ביחד".

מילים לדרך...

"בתור מנהיג, אתה יכול להיות קטן כמו האגו שלך או גדול כמו המטרה שאתה משרת."

שמעון פרס (1923 - 2016)

נשיאה התשיעי של מדינת ישראל, ראש הממשלה השמיני שלה, חתן פרס נובל לשלום, שר בממשלות ישראל וחבר הכנסת במשך 48 שנים

הכי ישראלי

להניף את דגל המדינה - דגל כחול לבן

ישראל נגלית לעין

הדגל הוא הסמל הרשמי הבולט של המדינה, הוא מייצג את ריבונותה, מוסדותיה ואזרחיה. הוא מונף מעל בניינים ממשלתיים ומוסדות שונים בארץ, נציגויות המדינה בחו"ל, כלי שיט ותעופה החוצים את הגבולות, ברחובות הערים לכבוד אירועים וחגיגות, בטקסים רשמיים

ועוד. הדגל מונף על ראש התורן כל ימות השנה, למעט ימי זיכרון ואבל שבהם מורידים את הדגל לחצי התורן.

דגל ישראל הוא דגל כחול לבן עם סמל מגן דויד באמצעו. יש הסבורים שעל הדגל מוצג סמל של יציאת מצרים, כשעם ישראל שאותו מיצג מגן דויד, פוסע בין שני צידי הים החצוי (שני הפסים מייצגים אותו) אבל כנראה שסברה זו אין לה בסיס אמיתי. צבעי הכחול הלבן של הדגל הם בהשראת הטלית, ובמרכזו מגן דוד, הקסגרמה, כוכב בעל שישה קודקודים, שהוא סוג של משושה משוכלל, שהינו סמל יהודי עתיק.

מילים לדרך...

"נשים שהלכות בתלם לא עושות היסטוריה"

גולדה מאיר (1898 - 1978)

הייתה ראש הממשלה הרביעית של מדינת ישראל בשנים 1969–1974. לפני כן כיהנה כשרת העבודה (1949–1956), וכשרת החוץ (1956–1966)

הכי ישראלי

הרצל קיבל את מגן הדוד כסמל התנועה הציונית, הוא הציע להוסיף בדגל שבעה כוכבי זהב מסביב למגן הדוד, לציון שבע שעות העבודה היקרות מפז. דוד וולפסון הציע לשלב את מגן הדוד עם הטלית וצבעיה כסמל למסורת היהודית – **"והנה הבהיק רעיון במוחי: הרי יש לנו דגל. לבן כחול. הטלית אשר בה נתעטף בתפילתנו - טלית זו היא סמלנו. נוציא נא את הטלית מנרתיקה ונגולל אותה לעיני ישראל ולעיני כל העמים. הזמנתי אז דגל כחול לבן ומגן דוד מצויר עליו. וכך בא לעולם דגלנו הלאומי".**

הדגל שהציע וולפסון נקבע כדגלה של התנועה הציונית בקונגרס הציוני הראשון בבאזל בשנת 1897. דגל התנועה הציונית נבחר באופן רשמי לשמש כדגלה של מדינת ישראל ב-28 באוקטובר 1948, והוא הועדף על פני רעיונות אחרים, בעיקר בשל הפופולריות הרבה שהייתה לו בציבור היהודי.

מילים לדרך...

"מה שרואים מכאן, זה באמת מדהים. כדור הארץ שלנו הוא יפהפה, אבל מה שיותר מעניין שהאטמוספירה היא דקיקה. אני חושב שאנחנו צריכים לשמור עליה כעל בבת עינינו,

אילן רמון (1954 – 2003)

טייס החלל הישראלי הראשון והיחיד עד כה. שירת כטייס בחיל האוויר ואף השתתף בהפצצת הכור שהחל להיבנות בעיראק. הגיע לדרגת אלוף משנה. נספה באסון מעבורת החלל קולומביה.

הכי ישראלי

כחול ולבן

מילים ולחן: ישראל רשל

כחול ולבן...

כחול ולבן
זה צבע שלי.
כחול ולבן
צבעי אדמתי.

כחול ולבן
כחול ולבן
זה צבע שלי
כל ימי לעולם.

כחול ולבן,
כמו שיר, כמו חלום.
כחול ולבן
תקוה לשלום.

כחול ולבן...

כחול ולבן
חרמון וכנרת
כחול ולבן
ליבי מזמר את

כחול ולבן...

כחול ולבן
שמים ושלג.
כחול ולבן
זה פלא ופלא

כחול ולבן...

כחול ולבן
אין צבע אחר.
כחול ולבן
אני רק חוזר.

למה התכוון המשורר? - "כחול ולבן"

השיר מבטא רגשות ודימויים הקשורים לצבעיה הלאומיים של מדינת ישראל. המנגינה השירית והזרמת מחזקת את הכבוד לדגל ומשרה אוירה תרבותית. הוא נכתב בראשית שנות השבעים כדי לבטא את זיקתו של הכותב לישראל. הפך לשיר מחאה ולאחד מסמלי מאבקם הממושך של יהודי ברית המועצות על זכותם לעלות לישראל.

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

אפשר לתלות את דגל ישראל במקום בולט בגן ולהזמין את הילדים להתעניין – מה הם יודעים על דגל ישראל? מה היו רוצים לדעת על הדגל? מומלץ לתעד את שאלות הילדים, ולחפש תשובות במקורות מגוונים. כדאי לפרסם את שאלות הילדים להורי הגן ולהזמין לסייע במציאת התשובות.

כדאי להכיר לילדים את הדגל – ולהזמין להעלות השערות לגבי הצבעים והצורות (פסים ומגן דוד).

"נניפה הדגל" - חשוב לאתר מקום בגן בו נקים תורן, נתלה עליו דגל ישראל ונקיים "טקס הנפת דגל" בזמנים קבועים ובימים מיוחדים.

"יום כחול לבן" – אפשר להכריז על "יום כחול לבן" בו נזמין את הילדים ללבוש, לטעום, ליצור הכל בכחול לבן...

כדאי להעשיר את אזורי המשחק הסוציודרמטי בדגלונים (במרכז הבנייה, בשולחן החול ובארגז החול) על מנת להעשיר את המשחק.

כדאי להכיר דגלים ממדינות שונות בהתאם לעניין הילדים מה מאפיין אותם? במה דומים? שונים?

"חפש את הדגל" – אפשר לצאת לסיור ברחבי היישוב ולחפש את דגל ישראל מונף, כדאי לברר מהו המבנה, לצלם את הדגל ולתלות את התמונה בגלריה הישראלית שבגן. מומלץ ללמוד לשיר את השיר "כחול ולבן". עם הכרתו, נמציא תנועות מתאימות בעזרת שני סרטים בצבעי כחול ולבן (לבד או בזוגות). נשיר את השיר ונפעל עם הסרטים בהתאם לתנועות שיצרנו.

הכי ישראלי

להציג את הסמל הלאומי - סמל מנורה וענפי זית

ישראל נגלית לעין

עם הקמת המדינה התעורר צורך בסמלים לאומיים. מועצת המדינה הזמנית החליטה על הקמת ועדת סמלים, וזו פנתה אל תושבי המדינה וביקשה לקבל הצעות ורעיונות לסמל רשמי למדינת ישראל. 450 הצעות הוגשו לוועדה, ובתהליך ארוך נבחרו שלוש הצעות. אלה הובאו בפני מועצת

המדינה הזמנית, והמועצה החליטה לבחור בהצעה שהגישו המעצבים (האחים) גבריאל ומקסים שמיר. הצעתם המקורית הייתה מנורה מודרנית, שמעליה שבעה כוכבים ומשני צדדיה ענפי זית. אידלסון ורמז שהיו בוועדה המייעצת, הציעו להוריד את הכוכבים ולהחליף את המנורה המודרנית במנורה דוגמת זו שהייתה בבית המקדש. המנורה היא אחד הסמלים היהודיים הקדומים ביותר, היא מסמלת רעיונות דוגמת אור החיים, תקווה, השכלה, אור שבעת ימים מבראשית. המנורה מקשרת אותנו עם העבר: היא מזכירה את המשכן, את בית המקדש, אך גם את נפילת יהודה המפולגת בידי טיטוס. המנורה מסמלת גם את תקומת יהודה, ותבניתה ניצבת היום מול כנסת ישראל. ענפי הזית מסמלים שורשיות, רעננות, שלום ושלווה. מפרי הזית מפיקים שמן, הלא הוא חומר הבערה הדרוש למנורה.

מילים לדרך...

"עיקרה של חירות הוא חירות מפחד, כי הפחד הוא שליט לא פחות איום מכפי שהוא נסתר."

מנחם בגין (1913 - 1992)

ראש הממשלה השישי של ישראל וחתן פרס נובל לשלום לשנת 1978, מפקד האצ"ל ומנהיג תנועת החרות ומפלגת הליכוד

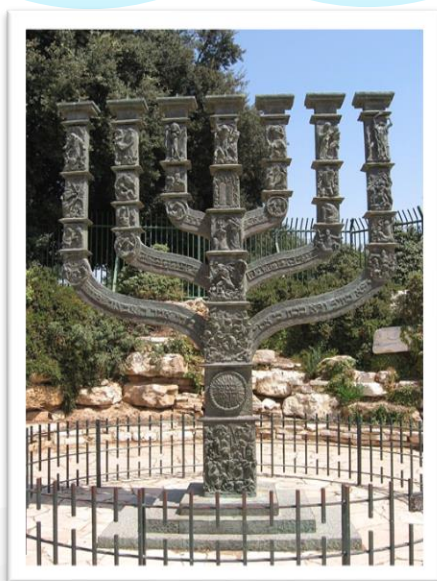
הכי ישראלי

מנורה וענפי זית

מילים: רפאל ספורטה

לחן: עמנואל עמירן (פוגצ'וב)

מנורה וענפי זית,

שמן טוב ואור יהל –

אור בארץ, אור בבית

ושלום על ישראל

מנורת הכנסת - פסל של בנו אלקן
ויקיפדיה

למה התכוון המשורר? - "כחול ולבן"

השיר נכתב מיד אחרי קום המדינה, כאשר עדיין לא היו שירים לחג העצמאות ולחגים אחרים, ויצא לאור בחוברת ושמה: "מנורה וענפי זית". הוא מתאר את הסמל הרשמי של מדינת ישראל באופי שקט ורגוע, תוך יצירת אווירת כבוד.

מילים לדרך...

"אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ב-ה' מגן עזרך ואשר חרב גאותך, ויפחשו איביך לך ואתה על במותימו תדרוך."

משה רבינו

דמות מקראית. נבחר על ידי אלוהים להיות מנהיגם של עם ישראל ולהוציאם ממצרים. מאפיין בולט של משה הוא אומץ הלב והגבורה הנפשית. הנהיג את העם בכל משך ארבעים שנות הנדודים במדבר, לפני הכניסה לארץ ישראל. במשך תקופה זו, הוא התנסה פעמים רבות על ידי העם המרדן, ואף חולל נסים רבים

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

אפשר לתלות את סמל המדינה במקום בולט בגן ולהזמין את הילדים להתעניין – מה הם יודעים על הסמל? מה היו רוצים לדעת על הסמל? מומלץ לתעד את שאלות הילדים, ולחפש תשובות במקורות מגוונים. כדאי לפרסם את שאלות הילדים להורי הגן ולהזמין לסייע במציאת התשובות.

כדאי להזמין את הילדים לחקור ממה מורכב סמל המדינה ומה משמעות חלקיו השונים: מנורה, ענפי זית, והשם "ישראל". רצוי לקשר את המנורה המופיעה בסמל המדינה עם סיפור המנורה בבית המקדש בחג החנוכה, את ענפי הזית לשמן בו השתמשו להדלקת המנורה.

אפשר להביא חפצים שונים או תמונות עליהן מופיע סמל המדינה: מבנים בהם מופיע סמל המדינה, עיתונים, שטרות, מסמכים (תעודות זהות, דרכונים, רשיון נהיגה) בולים, מטבעות ועוד. כדאי להתבונן בסמל בחפצים השונים, מיקומו, תפקידו, גודלו וכד'. את החפצים והתמונות ניתן להציג "בגלריה הישראלית".

מומלץ ללמוד את השיר "מנורה וענפי זית" ולהבחין בשני חלקיו (מנורה....יהל, אור בארץ....ישראל). אפשר להזמין את הילדים לבחור שני סוגי כלי הקשה. נלווה את החלק הראשון בכלי אחד ואת החלק השני בכלי אחר.

הכי ישראלי

לבקר בעיר הבירה-ירושלים

ישראל נגלית לעין

**מבט על העיר העתיקה
צלם: חיים זך, לשכת העיתונות הממשלתית**

ירושלים (בערבית: القُدس, או אֲרֻשְׁלַם, בלועזית: Jerusalem) היא עיר הבירה של מדינת ישראל והעיר הגדולה ביותר בה, עם כ-830,000 תושבים. בירושלים שוכנים מוסדות הממשל של ישראל: הכנסת, בית המשפט העליון, משכן הנשיא ובית ראש הממשלה.

ירושלים שוכנת בהרי יהודה, על קו

פרשת המים הארצי של ארץ ישראל המערבית, בין הים התיכון לים המלח, ברום של 570 עד 857 מטר מעל פני הים.

כל ביקור מציג בפנינו את הנופים הירושלמיים המיוחדים באור שונה ומציע זוויות ראייה חדשות על הפסיפס האנושי המרכיב את העיר. ירושלים היא בירתה התרבותית והרוחנית של ישראל והיא מספקת לקהל המבקרים בה אינסוף אפשרויות.

ירושלים היא עיר מתחדשת, אשר משלבת בתוכה מסורת לצד פיתוח, קודש לצד חול. בכל ביקור וסיור בעיר ניתן לגלות צדדים נוספים של ירושלים. ירושלים הפכה לעיר תוססת וחיה, בה כל אדם בכל גיל יכול למצוא חוויות כלבבו.

הכי ישראלי

עיר הקודש לכל הדתות

ירושלים היא מרכז רוחני של מגוון דתות ותרבויות ובשל כך מהווה מקור השראה לאנשי דת, לאמנים ולאנשי מחקר מכל העולם. ירושלים קדושה לשלוש הדתות המונותאיסטיות – ליהודים, לנוצרים ולמוסלמים. לשלוש הדתות אתרים קדושים ובתי תפילה חשובים. חלק מן המקומות הקדושים לדתות השונות נמצאים באותם המקומות, ואליהם עולים לרגל: הר הבית, הכותל, הר הזיתים, העיר העתיקה ומגדל דוד.

מילים לדרך...

"לא הפאר החיצוני הוא העיקר, אלא בניית בני אדם, רקמת יחסים שנוטה גשרים של הבנה בין יהודים למוסלמים, יהודים ונוצרים."

טדי (תיאודור) קולק 1911-2007

היה ראש עיריית ירושלים במשך 28 שנה, בשנים 1965–1993, חתן פרס ישראל על תרומה מיוחדת למדינה.

הכי ישראלי

מילים: רפאל ספורטה
לחן: עמנואל עמירן (פוגצ'וב)

מי בָּרַכְבּ

מי בָּרַכְבּ, מי בָּרַגֵּל,
מי יִצְעַד בְּסֶךְ?
מי בְּרֹאשׁ יֵשׁא הַדָּגֵל,
וּבִתְךָ מִי יֵךְ?
הֵךְ בִּתְךָ, בְּמַצְלֵתִים,
בְּשִׁלִּישׁ, בְּצִלְצֵל!
נִעְלָה נָא לִירוּשָׁלַיִם,
שֵׁם נִהְלָה כָּל הַלַּיִל.

למה התכוון המשורר? - "מי ברכב"

השיר "מי ברכב" נכתב מיד אחרי קום המדינה, כאשר עדיין לא היו שירים לחג העצמאות ולחגים אחרים. התפרסם יחד עם עוד תשעה שירים שיצאו בחוברת "מנורה וענפי זית".

הוא מתאר ציווי המוזכר בספר שמות: לעלות לרגל לבית המקדש בירושלים, ולהביא תרומה מתבואתם ומפירותיהם של עם ישראל בשלושת הרגלים: "שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, בְּשָׁנָה - יִרְאָה, כָּל-זָכוּרְךָ, אֶל-פְּנֵי, הָאֵדֶן יְהוָה". (שמות כ"ג, 17).

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

לכבוד חגיגות ה-50 לאיחודה של ירושלים הופקה ערכה "ירושלים שלי" - חוויה ירושלמית בגן ילדים" ובה מגוון פעילויות ושירים ליצירת חוויה ירושלמית בגן הילדים.

"שמות הרבה לירושלים" - כמות השמות שניתנו לירושלים מבריאת העולם משתנה בהתאם להתייחסות המקורות. האמירה הנפוצה ביותר היא שיש לעיר כ-70 שמות, כשהבולטים ביניהם הם **ציון, עיר דוד, שלום, יראה, יבוס ויפה נוף**. אחרים מייחסים לה כ-105 שמות מהמקורות, ויש כאלו שכוללים שמות נוספים שניתנו לה על ידי עמים ודתות אחרים ומגיעים ל-290 שמות.

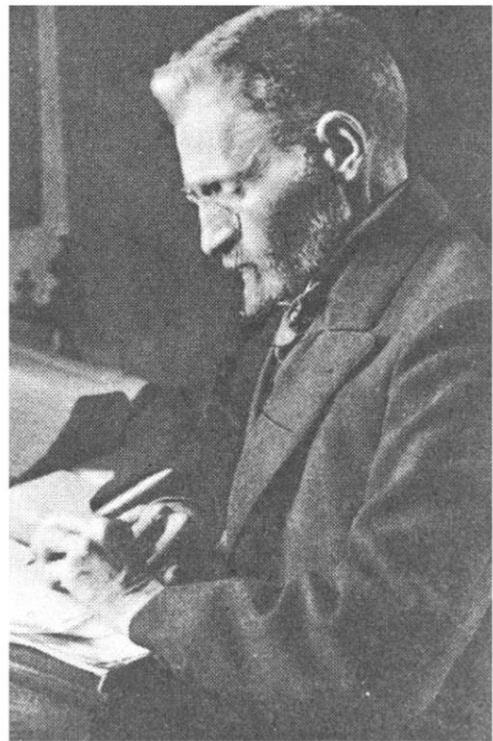
"ירושלים שלי" - ניתן לשאול את הילדים וחברות הצוות מהי בשבילם "ירושלים" ומה אומרת להם המילה "ירושלים"? ניתן לשאול את משפחות ילדי הגן על "ירושלים שלי" - שלהם וליצור אלבום, סרטון ועוד. ניתן לספר סיפורים של משפחות הילדים שנאספו על ביקור בירושלים, חוויה מירושלים, "ירושלים בשבילי היא..." ועוד.

"קשרים ירושלמיים" כדאי להזמין לגן דמות בקהילה שלה קשר ייחודי עם ירושלים לספר על ייחודיות של העיר ירושלים עבורה ועל הקשר שלה לירושלים;

מומלץ ללמוד את השיר **"מי ברכב"** להאזין לו ולהבחין בכלים המופיעים בו. כדאי לתת לילדים לבחור את הכלי אותו רוצים לייצג בפנטומימה ולהציגו בהתאם לשיר בנקודות המנוחה (בחלק השני של השיר "נעלה... כל הליל", נציג כולנו יחד בהפסקות בלבד!). עם הכרת השיר, נבחר כלי נגינה ונגנן בתורנו כפי שפעלנו בפנטומימה. נוכל להזמין מנצח שינצח עלינו.

הכי ישראלי

אליעזר בן יהודה.

לשכת העיתונות הממשלתית

לדבר בשפה הלאומית-עברית ישראל נגלית לעין

שפה היא מהמאפיינים העיקריים של עם ריבוני במדינתו. בתקופות שבהן חי העם היהודי בארצו בשלטון עצמי הייתה העברית שפה מדוברת. מאז שגלה נשתמרה העברית כלשון קודש בקריאת התורה והגמרא, בתפילות, בברכות, בשירים ובספרות הרבנית. לא הייתה זו שפת הדיבור לצורכי יום-יום. השפות המדוברות בפי היהודים היו שפות העמים שבתוכם הם ישבו, או ניבים של שפות המקום מתובלים במילים עבריות, כמו יידיש בארצות אשכנז ולדינו בארצות ספרד.

מילים לדרך...

"רק בשפה העברית יחיה ישראל בארצו"

אליעזר בן יהודה 1858-1922

חלוץ הדיבור העברי וחוקר העברית. הוא חולל והניע את תהליך השיבה המלאה אל העברית. בן יהודה פעל להפצת רעיונותיו באמצעות עיתוניו, הקים את ועד הלשון העברית וחיבר את מילונו הגדול לעברית לתקופותיה, שהמשכו במפעל המילון ההיסטורי של האקדמיה ללשון העברית.

הכי ישראלי

אליעזר בן יהודה ידוע כמחיה השפה העברית, אולם ישנם אנשים נוספים ומוסדות אשר תרמו ותורמים עד היום לשימור ולהתחדשות השפה. השפה העברית ממשיכה להתחדש ולהתעדכן גם על-ידי דובריה שהם חוקרים, אמנים, יוצרים, אנשי חינוך ועוד. תהליכים חברתיים, אופנות וסגנונות, מפגש עם תרבויות ושפות זרות מטביעים את חותמם על העברית, תהליך המתרחש בכל שפה חיה, טבעית ומתפתחת.

מילים לדרך...

"יודעים אננו, כי החוכמה האמיתית היא זו הלומדת מכל אדם...."

חיים נחמן ביאליק (1873 - 1934)

מגדולי המשוררים העבריים בעת החדשה, כותב מסות, סופר, מתרגם ועורך שהשפיע רבות על התרבות היהודית המודרנית. נתכנה בשם "המשורר הלאומי". עם זאת, רבים משיריו עוסקים בנושאים אישיים.

מילים לדרך...

"הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך".

רבי יצחק בן שלמה לוריא (1534 - 1572) מכונה האר"י הקדוש

יצחק בן שלמה לוריא, נחשב לגדול המנהיגים והמקובלים בכל הדורות. היה גדול מקובלי צפת והוגה שיטת חדשה בקבלה הנקראת על שמו, קבלת האר"י.

הכי ישראלי

עברית של סבא מילים: שלומית כהן-אסיף

הַבִּיגָלֶעךְ הֵם כְּעֵכִים
בְּשִׁמְשׁוֹם אוֹ מֶלֶח.
וְצִרִיךְ לִסְפֹּר:
אֶצֶל סָבָא שְׁלִי
הַסֵּנְדוּיץ' – כָּרִיךְ.
וְיֵשׁ לוֹ הַמְצָאָה אַחֶרֶת:
לְפִיג'מָה קוֹרָא נִמְנֶמֶת
לְנִדְנָדָה קוֹרָא סִחְרָחֶרֶת.
כָּל יוֹם נּוֹלָדֶת
מֶלֶה אַחֶרֶת.

סָבָא שְׁלִי מְדַבֵּר עִבְרִית מִשָּׁנָה
אוֹלִי חֲדָשָׁה, אוֹלִי יִשָּׁנָה.
עִבְרִית לֹא חִבְרִית
עִבְרִית מוֹצָרָה
אֲשֶׁתוֹ שֶׁל הַחֲמוֹר אֵינָה
חֲמוֹרָה
אֲשֶׁתוֹ שֶׁל הַחֲמוֹר הִיא אֶתוֹן,
אֵינָה יוֹדַעַת לִכְעֹס
רַק לִרְטֹן.
סָבָא שְׁלִי
קוֹרָא כְּרֶכֶר לְכָל סְבִיבוֹן.
אֶצֶל הָאָרְטִיק – שֶׁלְגוֹן
כָּלוּ קָרָח.

מילים לדרך...

"בארץ אהבתי השקד פורח, בארץ אהבתי מחכים לאורח"

לאה גולדברג (1865-1935)

משוררת ישראלית פורצת דרך. התקבלה כחברת סגל באוניברסיטה העברית והקימה את החוג לספרות כללית והשוואתית, בנוסף הייתה המרצה הראשונה בישראל, עוד טרם היה מקובל שנשים הגיעו לאקדמיה. חיברה יצירות רבות לילדים: אשר רבים מהם התפרסמו ואף זכו ללחן.

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

כדאי לציין את **"יום הלשון העברית"** החל ביום כ"א בטבת, הוא יום הולדתו של אליעזר בן-יהודה. למגוון פעילויות אפשר להיעזר בחוברת "יום הלשון העברית" באתר האגף לחינוך הגיל הרך.

- כדאי להכיר את דמותו של **אליעזר בן יהודה** כמחיה השפה העברית: לחפש במקורות מידע מגוונים את דיוקנו המצולם או המצויר, ולהזמין את הילדים להתבונן בו, על מנת להכיר את מראהו לשאול שאלות – מה היו רוצים לדעת עליו? אפשר גם לערוך היכרות עם חידושי המילים של אליעזר בן יהודה, כגון: 'אופניים', 'גלידה', 'נקניק', 'מקלחת', 'רכבת'. אפשר לכתוב את המילים, להוסיף איורים או תמונות, וכן לספר לילדים, כי בן יהודה פרסם את המילים החדשות בעיתון כדי שגם אחרים ילמדו אותן, ישתמשו בהן וישרישו אותן בשפה העברית. ניתן לשיר שירים על דמותו של אליעזר בן יהודה, ומהם ללמוד על דמותו לדוגמה השיר בן יהודה מאת ירון לונדון, ניתן לקרוא סיפורים על דמותו ופועלו לדוגמה: "בן ציון והסביבון הראשון" מאת דבורה עומר, "הסיפור על אליעזר בן יהודה, שבעבר כעסו עליו (בשפות רבות) והיום מודים לו (בעברית)" מאת תמי שם-טוב.

- כדאי להכיר את **האקדמיה ללשון עברית** כמוסד הממשיך לחדש את השפה העברית: אפשר לשוחח עם הילדים בנושא חידושים והמצאות של מילים: מי מחדש מילים בימינו? רצוי להסביר לילדים, שקיים גוף שבו שותפים אנשים רבים, האחראים על חידושים ועל המצאות בשפה העברית – האקדמיה ללשון העברית. ניתן להכיר חידושי לשון של האקדמיה שהתקבלו בציבור, וכן כאלה שלא נתקבלו (אפשר למצוא באתר האקדמיה ללשון העברית) לשאול את הילדים אם הם מכירים את המילים, את הפירוש שלהן, ומדוע לדעתם לא התקבלו החידושים הללו, לערוך חידון מילים ועוד.

הכי ישראלי

לשלים במטבע הלאומי-בשקל

ישראל נגלית לעין

שקל חדש הוא המטבע הרשמי של מדינת ישראל. שקל היא מידת משקל עתיקה או מטבע קדום. בתנך מופיעה המילה שקל במשמעות מדד כובדו של משהו:
"וְשָׁקַל אֶת שְׁעַר רֹאשׁוֹ מֵאֲתֵימִם שְׁקָלִים בְּאָבֶן הַמֶּלֶךְ." (שמואל ב' יד, פסוק כו).

ב-4 ביוני 1969 קיבלה הכנסת חוק של שניאור זלמן אברמוב הקובע כי שמו של המטבע הישראלי הוא "שקל". אולם מכיוון שבדיוק אז יצאה סדרה חדשה של שטרות עליהם התנוסס השם לירה, החוק קבע ששר האוצר יישם את החוק על פי שיקול דעתו, כשיחליט שבשלו התנאים לכך. המטבע שהיה נהוג אז בישראל נקרא "לירה ישראלית" והוא הוסיף לשמש עד ליישום החוק ב-24 בפברואר 1980. הלירה הישראלית הומרה בשקל לפי שער המרה של 10 לירות לשקל אחד.

העתק מטבע של מתתיהו אנטיגונוס השני המתאר מנורה עם שבעה קנים, סמל המדינה, המילה "ישראל" בעברית, באנגלית ובערבית.

ציור שושן הלקוח ממטבע מן התקופה הפרסית בארץ ישראל, המילה "יהד" (יהודה) בכתב עברי עתיק מאותו מטבע, סמל המדינה.

בקדמת השטר, תמונתו של שאול טשרניחובסקי על רקע עץ הדר ופירותיו. בכתב זעיר מופיע השיר "הוי ארצי מולדתי". בגב השטר, כותרת עמוד בסגנון קורנתי כהוקרה לפועלו בתרגום ספרות יוון העתיקה וציטוט מתוך השיר "אני מאמין": "כי עוד אאמין גם באדם, גם ברוחו, רוח עז".

הכי ישראלי

לשלם במטבע הלאומי-בשקל

ישראל נגלית לעין

שטרות ומטבעות של השקל החדש הוכנסו למחזור לראשונה ב-4 בספטמבר 1985, במסגרת תוכנית הייצוב הכלכלית של 1985, אולם המעבר הסופי, שכלל נקיבת מחירים בשקל חדש, נקבע ל-1 בינואר 1986. השקל החדש החליף את המטבע הקודם, השקל, לפי שער המרה של 1,000 שקלים = שקל חדש אחד. השקל החדש מחולק ל-100 אגורות. השקל החדש נכתב בקיצור ש"ח, ומסומן באמצעות הסימן ₪, שבא אחרי המספר. הסימן ₪ (שקל חדש) עוצב ב-1985 על על-ידי משה פרג.

בקדמת השטר, תמונתו של נתן אלתרמן על רקע עלי שלכת. בכתב זעיר מופיע השיר "פגישה לאין קץ". בגב השטר, צמחייה בליל ירח בהשראת "פגישה לאין קץ" וציטוט מתוך השיר "שיר בוקר": "אנו אוהבים אותך, מולדת, בשמחה, בשיר ובעמל".

מילים לדרך...

"אני מרגיש את המחויבות הגדולה להראות בשנים הקרובות שההשקעה בקבוצת המחקר שלי היא אכן כדאית ופורייה".

אלכסנדר לובוצקי יליד 1956

הוא מתמטיקאי ישראלי, המכהן כפרופסור מן המניין למתמטיקה במכון ויצמן למדע. כיהן כחבר הכנסת מטעם מפלגת הדרך השלישית וכפרופסור באוניברסיטה העברית בירושלים. לובוצקי הוא חתן פרס ישראל לחקר המתמטיקה לשנת ה'תשע"ח..

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

אפשר להתבונן על שטרות ולחקור את הייצוגים המופיעים עליהם: דמויות, סמלים, מספרים, מילים ועוד.

כדאי לחלק את הילדים לקבוצות קטנות. כל קבוצה תבחר שטר: תבדוק מי האישיות המופיעה על השטר? מה תרומתה לישראל? מה מופיע בגב השטר?

אפשר להתבונן על מטבעות כסף ישראלי – שקל חדש. נבחין בסימן של ש' ואילו סימנים נוספים מופיעים בהם, ואיזה סיפור הם מספרים, כגון: מטבע 10 אגורות - העתק מטבע של מתתיהו אנטיגונוס השני המתאר מנורה עם שבעה קנים, סמל המדינה, המילה "ישראל" בעברית, באנגלית ובערבית. כדאי לקשר את הסמלים המופיעים במטבעות ובשטרות לעיסוק בכל סמלי המדינה השונים.

מטבעות אז והיום – אפשר להסתכל במטבעות ישנים או בצילומים שלהם (ואף במטבעות עתיקים שנמצאו בחפירות ארכיאולוגיות) ולהשוות ביניהם: כיתוב, חומר, סימנים ועוד

אפשר להכין משחק "מונופול ישראלי" – מסלול ישראלי בו יש ערים ואתרים בישראל וגם... כסף ישראלי.

אפשר להקים מרכזי משחק, כמו: מכולת, דוכן מכירות, שוק ועוד ולשלב בהם כסף ישראלי שהוכן על ידי ילדי הגן.

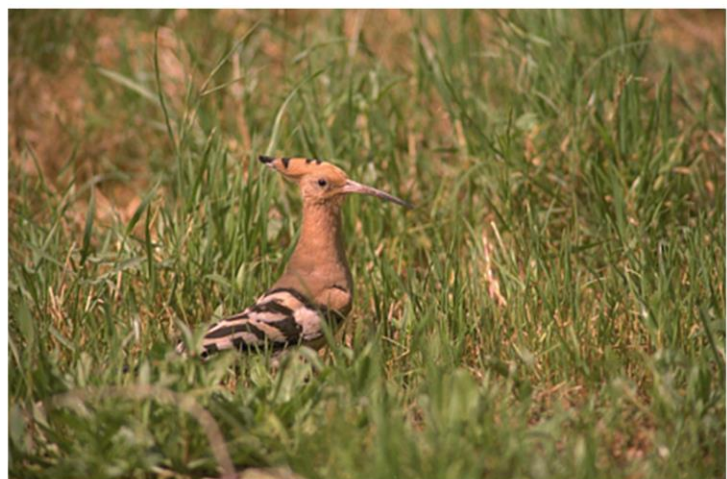
הכי ישראלי

לצפות בציפור הלאומית-דוכיפת

ישראל נגלית לעין

דוכיפת

צלם: ישראלי צביקה
לשכת העיתונות הממשלתית

דוכיפת היא הציפור הלאומית של ישראל, וייחודה בציצית הנוצות הכתומה לראשה. הדוכיפת משמיעה קולות קריאה רמים, מעין "הופופ" או "הודהוד", ולכן שמה בערבית הוא "הודהוד". בישראל היא יציבה ומקייצת ומצויה בעיקר במישור החוף, אך תפוצתה מתפשטת וגדלה בעקבות ריבוי השדות המעובדים והמדשאות במדינה. היא ניזונה מחרקים, זחלים ותולעים.

מכיוון שלשונה מנוונת היא אוכלת את טרפה על ידי זריקתו לאוויר ובליעתו בעת שהוא נופל אל תוך פיה. אורכה כ-30-26 סנטימטר, מוטת כנפיה 42-46 סנטימטר. לדוכיפת צורה וצבעים בולטים: צבע גופה חום-צהבהב. כנפיה וזנבה מפוספסים בצבעי שחור לבן, ועל ראשה מתנשאת ציצית של נוצות ארוכות המזדקרות בזמן מעופה. רגליה קצרות וכנפיה גדולות ומקורה ארוך, דק ומחודד. היא ממעטת מאוד לעמוד על עצים או על שיחים וכך, גם את קנה בונה הדוכיפת במקומות נמוכים, חורים ושקעים בגובה פני הקרקע. להגנת הקן מטורפים מפרישה הנקבה נוזל מסריח מבלוטות הסמוכות לבסיס הזנב.

הכי ישראלי

דוכיפת

מילים: ע. הלל

- ואיפה הונלולו, בסין או בצרפת?
 - לא אכפת - אמרה הדוכיפת.
 - ואם השמש תזרח בלילה, מתי התרנגול יצעק?
 - לא אכפת, לא אכפת - אמרה הדוכיפת.
 - ואם העולם יתהפך, שמים יפלו למטה והארץ על הגג?
 - לא אכפת - אמרה הדוכיפת.
 - אז מה בסופו של דבר אכפת לך ואכפת?
 - אני לעצמי,
 - אני הדוכיפת
 - מאוד מאוד אכפת!
 - אמרה הדוכיפת
 - וכמו שאמרה פרוחה בבת אחת.
 - ולמה?
 - כי חתול רעב מאוד הציץ בה מן הצד.
- ביום השבת פגשתי דוכיפת ושאלתי:
 - מה שלומך, מה שלומך, דוכיפת?
 - לא אכפת, לא אכפת - אמרה הדוכיפת.
 - ומה השעה אולי את יודעת?
 - לא אכפת - אמרה הדוכיפת.
 - ולאן פנייך ומאין באת?
 - לא אכפת, לא אכפת - אמרה הדוכיפת.
 - ומה נשמע בבית, כולם ביחד וכל אחד לבד?
 - לא אכפת - אמרה הדוכיפת.
 - ומדוע אינך חובשת מגבעת?
 - לא אכפת, לא אכפת - אמרה הדוכיפת.
 - ומה תעשי ואיך תבלי במוצאי שבת?
 - לא אכפת - אמרה הדוכיפת.
 - ומה את יותר אוהבת, סלט או שוקולד?
 - לא אכפת, לא אכפת - אמרה הדוכיפת.

מילים לדרך...

"מאמא שלי למדתי לקבל את המעבר משלב לשלב בחיים בראש מורם. ומה שעוזר לי זה שאני עסוקה כל הזמן והאהדה של הקהל היא משהו שפשוט נותן לי חיים."

ליא (לאה) קניג-שטנלפר נולדה ב-1929

שחקנית תיאטרון, קולנוע וטלוויזיה ישראלית. כלת פרס ישראל לתיאטרון לשנת 1987 וכלת פרס התיאטרון הישראלי לשנת 1998. מכונה בפי רבים "הגברת הראשונה של התיאטרון הישראלי"

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

כדאי לשאול את הילדים האם הם מכירים את הדוכיפת? האם ראו דוכיפת? נשאל מה היו רוצים לדעת על הדוכיפת? את שאלות הילדים נתעד ונעודד אותם לחפש מידע במקורות מגוונים. את המידע שיביאו הילדים נציג ונאגוד בקלסר מידע.

רצוי לצאת לסיור בסביבת הגן לערוך תצפיות לגלות דוכיפת: נתבונן בה, נלמד על התנהגותה, הליכתה נצלם אותה ועוד נתבונן בספרים, סרטונים על הדוכיפת נגלה מה למדנו חדש? נצא לסביבת הגן עם מגדיר ציפורים ונגלה ציפורים נוספות בסביבת הגן. אפשר להכין "מגדיר ציפורי הגן". במגדיר נתעד פרטים מעניינים על הציפורים בהן אנו צופים: צבע, מזון, אופן הליכה ועוד

אפשר להקים בתי גידול לציפורים ולתלות אותם בסביבה הקרובה לגן. אפשר להקים "מסעדת ציפורה" בחצר הגן ובסביבה הקרובה – מתקנים להאכלה ציפורים ולשתייה עבורם. נערוך תצפיות לגלות האם הציפורים מגיעות לאכול? אפשר לקרוא את השיר "דוכיפת" מאת ע' הלל ולהבחין בהומור שבשיר. בעקבות השיר אפשר לעודד את הילדים לחקור את סביבת החיים של הדוכיפת – מי מאיים עליה? כיצד היא מגנה על עצמה?

בחירת "ציפור הגן": לקראת יום עצמאות עושים בחירות בנושאים שקשורים לטבע הארץ וביניהם: ציפור הגן. מסדרים מרחב עם קלפי, מכינים פתקים עם ציפורים, ילדי הגן שמים את הציפור האהובה בקלפי, ממיינים וסופרים את הפתקים ובודקים מי הפרח הנבחר. **הציפור הנבחרת תשמש כסמל בתצוגות של יום עצמאות בגן.**

הכי ישראלי

להתבונן בפרח הלאומי-כלנית מצויה

ישראל נגלית לעין

כלנית מצויה.

צלם: מרק ניימן

לשכת העיתונות הממשלתית

הכלנית המצויה היא מין צמח ממשפחת הנוריתיים, אחד מכ-120 מינים של הסוג כלנית, והיחיד הצומח בר בארץ ישראל. הכלנית היא צמח מוגן וקטיפתו אסורה. לפי סקר שערכה החברה להגנת הטבע, הכלנית היא הפרח המוכר והאהוב ביותר בקרב הישראלים. ב-2013 נבחרה הכלנית לפרח הלאומי של מדינת ישראל. הכלנית נפוצה בעולם בעיקר באזורים בעלי אקלים מתון או קריר בחצי הכדור הצפוני, כאשר היא משגשגת בייחוד בארצות הים התיכון. בארץ ישראל הכלנית נפוצה מצפון הארץ עד הר הנגב ופורחת בדרך כלל בחודשים ינואר עד אפריל. לעתים מספר פרטים מקדימים ופורחים כבר בדצמבר.

פרחי הכלנית מופיעים במספר צבעים: אדום (הנפוץ ביותר), לבן או גוני סגול הנעים מסגול-כחול לסגול-ורוד. צבע הכלנית מושפע מריכוז הפיגמנטים האדומים – ככל שהאדומים מעטים יותר, צבעים אחרים יוכלו לבלוט. סוג הקרקע שעליה צומחת הכלנית עשוי להשפיע על ריכוז הפיגמנט, ולכן נראים לעתים שדות כלניות שבהם כל הפרחים באותו הצבע.

הכי ישראלי

מילים: פניה ברגשטיין

כְּלָנִית

כְּלָנִית, אֶל תְּתַבִּישִׁי,
אֶקְשֹׁט בְּךָ אֶת רֹאשִׁי,
אֵין כְּמוֹךְ בְּכָל הָיָר
לְתַפְאֶרֶת וּלְפֹאֵר!

כְּלָנִית, כְּלָנִית
אֲדַמְדַּמֶּת בִּישָׁנִית!
כְּלָנִית, כְּלָנִית
אֲדַמְדַּמֶּת בִּישָׁנִית!

כְּלָנִית, כְּלָנִית
נְחַמְדָּה וּבִישָׁנִית!
כְּלָנִית, כְּלָנִית
נְחַמְדָּה וּבִישָׁנִית!

מִנִּי אֵשׁ אָדְמוּ פְּנִיךְ,
מִנִּי אָדָם – עֲלֵעֲלִיךְ.
כְּלָנִית, כְּלָנִית
קִטְנָטְנָה וּבִישָׁנִית!

מילים לדרך...

קודם כל – מה זה ישראל החדשה? חידה עם המון תשבצים ופזלים. מי יודע מתי נפתור אותם. אינני מעיזה אפילו לדבר על זה. כולנו עושים כמיטב יכולתנו והשם ירחם. בוודאי ייצא מזה פעם משהו

שרה לוי תנאי (1910 - 2005)

הייתה כוריאוגרפית ומלחינה ישראלית, מייסדת ומנהלת להקת המחול "ענבל" ומחלוצות המחול בארץ. כלת פרס ישראל למחול לשנת 1973.

הכי ישראלי

מילים לדרך...

פרופסור מיכל ציון

יו"ר המיזם "קחו איתכם את הזבל" ראש התוכנית לחינוך מדעי טכנולוגי, ראש המעבדה להוראת הביולוגיה, הפקולטה לחינוך והמרכז לאנרגיה וקיימות, אוניברסיטת בר אילן, ילדים יקרים,

השנה, בסיום המסע עם יפתח הבן שלי לכיוון האוורסט – ההר הגבוה בעולם - כתב לי יפתח ברכה: "את לימדת אותנו, אותי, בכל רגע נתון מהו כוח רצון, מהם נחישות והתמדה, חיוך ואהבה. הצלחת! את ממשיכה להצליח וזה בגלל שאת מעזה לנסות". זוהי הדרך שבה אתם ילדי ישראל של שנת ה-75 למדינת ישראל תביאו שינוי סביבתי אדיר למען המדינה ולמען הדורות הבאים. אתם תעזו, תהיו יצירתיים וחכמים ותלמדו את כולם שלא משליכים זבל במרחב הציבורי. אתם תלמדו את כולם את הסיסמא: "קחו איתכם את הזבל". אתם תהיו מנהיגות ומנהיגים פורצי דרך. כשאני הייתי ילדה קטנה, אנחנו הילדות והילדים, לימדנו את כולם לא לקטוף פרחי בר מוגנים. הסיסמא שלנו הייתה: "צא לנוף אך אל תקטוף". היום, כולנו נהנים מהפרחים הנהדרים בטבע. החלום שלי הוא שכמו שהיום כולם יודעים שאסור לקטוף פרחי בר מוגנים, הילדות והילדים של העתיד ידעו שלא מלכלכים את הסביבה, וזאת אחריות אישית של כל אחת ואחד לא להשליך זבל בפחים לא מתאימים, על הרצפה, על שולחנות בגן שעשועים, או ביער. היום המדינה שלנו טובעת בזבל, ואני סומכת עליכם שתהיו אמיצות ואמיצים, יצירתיים ומשפיענים

ותלמדו את כולם

שאם נרצה אין זו מזבלה.

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

בחירת "פרח הגן": לקראת יום עצמאות אפשר לעשות בחירות בנושאים שקשורים לטבע הארץ כגון פרח הגן. כדאי להזמין את הילדים להציע פרחים שהם אוהבים. לספר על הפרח, להכין "כרטיס ביקור" שלו ועוד. ביום הבחירות מסדרים מרחב עם קלפי, מכינים פתקים עם פרחים, ילדי הגן שמים את הפרח האהוב בקלפי, ממיינים וסופרים את הפתקים ובודקים מי הפרח הנבחר. **הפרח הנבחר ישמש כסמל בתצוגות של יום עצמאות בגן.**

ישראל מאופיינת במגוון גדול של פרחי בר שלאורך השנים הופצו כצמחי תרבות בכל אירופה (צבעוני, אירוס, שושנה ועוד). פרחי הבר הארץ ישראליים מופיעים בסמלים: למשל האירוס כסמל של החברה להגנת הטבע, דגלים מקומיים ועוד. **אפשר לחפש פרחי בר ישראליים** בבולים, מטבעות, שירי ארץ ישראל, אגדות, ועוד.

איסוף זרעים של פרחי בר: ניתן לאסוף זרעים בחלקת בור או לרכוש בכל חנות פרחים שקית של פרחי בר או לרכוש זרעים בגנים הבוטניים. יש דרכים מגוונות לאסוף ולהפיץ פרחי בר. לאיסוף זרעים ניתן להכין גרב בצורה כלבלב או חיה אחרת ולצאת אתו לטיול בשדה הבור, הזרעים נדבקים לגרב וכך ניתן לאסוף אותם, למיין ולשים בקופסאות אחסון מתאימות. את הזרעים רצוי לפזר בחלקה שתיועד לכך, **ערוגת פרחי הבר:** להזמין את הילדים לצייר ולבחור צורת הערוגה ולהקימה בהתאם לתכנון. מומלץ בנוסף במגביל ליצור גבעה ולטמון בצלי פרחים.

הכי ישראלי

משחקים של פרחי בר: במהלך השנה הילדים מכירים את פרחי הבר ארץ ישראלים שבחצר הגן ומתעדים את הפרחים, להיכרות מעמיקה כדאי להזמין ילדים להכין משחקים: לוטו, רביעות, משחק מסלול ועוד. את המשחקים כדאי להניח במקום זמין ולאפשר לילדים להוסיף, לשנות ולהעשיר את המשחקים בהתאם לעניין שלהם.

מצלמים ומציירים את פרחי הבר: כדאי להזמין את ילדי הגן לצלם או לצייר את הפרחים ולהכין משחקים של פרחי ארץ ישראל בשילוב הצילומים או ציורים.

תערוכת פרחי בר: אפשר להקים תערוכה מצילומים וציורים של פרחי הבר בגן.

שירי פרחים: אפשר להכיר שירים בנושא פרחים כגון: הטיול הקטן/ נעמי שמר, הרקפת/ לוי קיפניס, פזמון ליקינתון/ רבקה גווילי, כלניות/נתן אלתרמן ועוד. מהשירים אפשר ללמוד על הפרחים, לאגד אותם בקלסר שירים ועוד.

טיולי פרחים: בתקופת האביב ניתן לצאת לטיולי פרחים בסביבת הגן ולעודד משפחות לצאת לטיולי פרחים, כדאי לעודד את המשפחות לתעד את הטיולים ולהביא את התיעוד לגן – לספר על הטיול, על הפרחים שראו ועוד.

סיפורי אגדה: אפשר לקרוא סיפורי אגדות על פרחים ועל התכונות והצבעים שלהם.

מילים לדרך...

"נולדתי עם כמיהה להגיע לישראל. דמיינתי את ירושלים כעיר שעשויה מזהב"

רחלי טדסה מלכאי

מנהלת את קבוצת הפייסבוק "נשים אתיופיות מעצימות זו את זו", קבוצה הכוללת קרוב ל-13 אלף חברות ומאפשרת לנשים אתיופיות מכל התחומים לעזור, לתמוך ולמנף את הכוח שלהן כקהילה.

הכי ישראלי

לטעום מפרי העץ הלאומי-זית ישראל נגלית לעין

מטע עצי זית בגליל העליון.
צלם: מרק ניזמן
לשכת העיתונות הממשלתית

הזית הינו אחד משבעת המינים, וכבר בימים קדומים היווה תפקיד משמעותי בכלכלה ובתרבות של ארץ ישראל. הזית מוזכר פעמים רבות בתנ"ך כך לדוגמה, הזית הוא הצמח הראשון אליו פנו במשל יותם, דבר המעיד על חשיבותו הרבה. בסיפור תיבת נח, היונה המחזיקה במקורה עלה של עץ זית מבשרת את סוף המבול. סמל זה, בשינוי קל (יונה עם ענף זית במקום עלה), הפך לסמל השלום. הזית מופיע בסמלים נוספים בארץ ובעולם (סמלה של מדינת ישראל, סמל האומות המאוחדות ועוד).

עצי זית גדלים באגן הים התיכון ובאיזור ישראל מזה אלפי שנים ומתאימים באופן מושלם לתנאי האקלים בכל אזורי הארץ: מיעוט במים, חום גבוה, קרינה ישירה, קרקעות גידול קשות ומסולעות וטמפרטורה של מתחת לאפס בלילות של עונת החורף. הזיתים ממלאים תפקיד נכבד בקיום תושבי הארץ מזה דורות רבים בספקם ומגודלים הן למאכל והן לנוי. לאחרונה אף נפוצה אופנה חדשה של שתילת עצי זית עתיקים בני מאות שנים בחצרות בתים פרטיים ברחבי הארץ.

הכי ישראלי

מילים ולחן: אהרון רזאל
(מתוך האלבום "שיר ציון")

רוץ בין עצי הזית

רוץ בין עצי הזית, אל תקשיב לאנשים
רוץ בין עצי הזית, לאלה שאומרים "תישאר בפנים"
רוץ בין עצי הזית, הישר פניך למרחבים
רוץ בין עצי הזית, בקרני השמש שטוף פנים
השמש...

הבט בעצי הזית, כמה זמן שהם חיים
הקשב לעצי הזית, איך כל הזמן הזה והם שותקים
למד מעצי הזית, את ענפיהם הם מושיטים
תבין את עצי הזית, האור שלהם מאיר את המחשכים
זכור את עצי הזית, כשאתה עם אנשים
מרים הם עלי הזית, אך השמן עוד ימתיק הכאבים

רוץ בין עצי הזית, הישר פניך למרחבים
רוץ בין עצי הזית, בקרני השמש שטוף פנים
רוץ בין עצי הזית, התעלם מן השבילים המסודרים
רוץ בין עצי הזית, אל תשבור בדרך ענפים

השמש זרחה
ציפור רק צייצה
התרנגול קרא אמר ללילה שנגמר
תבוא מחר, עכשיו, היום, רוצה לנשום
ומאורו ניקח כוחות, וכך נשכים מחר בבוקר

למה התכוון המשורר? - "רוץ בין עצי הזית"

השיר בעל אופי עליז וזורם משקף את מטע הזיתים כמקום פתוח, חופשי ושקט. הפתיחה הכלית מכניסה אותנו לאווירה ייחודית והחלק הראשון, עם הקול הנעים והרך של הזמר נותן תחושה של מרחב בו ניתן לרוץ ולהתבונן במראה הטבע (שמש, ענפים, שבילים). החלק השני לעומתו, עצור יותר מאפשר להאזין לקולות הטבע (הציפור והתרנגול) ביום ובלילה. הקשר ההדוק בין המנגינה לטקסט, מקביל לחיבור של עם ישראל לאדמה ומחזק את המעלות התזונתיות והרפואיות של השמן המופק ממנו בו משתמשים למאור, לייצור תרופות ותכשירים קוסמטיים רבים, וכן לזיתים למאכל לצד האכילה העממית של שמן זית ופיתה (תופעה כל כך ישראלית!).

הכי ישראלי

שלוש ארבע ו... לעבודה-הצעות מגוונות לפעילות בגן

כדאי לשאול את הילדים האם הם מכירים את עץ הזית? האם ראו עץ הזית? מה היו רוצים לדעת על עץ זית? את שאלות הילדים כדאי לתעד ולעודד אותם לחפש מידע במקורות מגוונים. את המידע שיביאו הילדים נציג ונאגוד בקלסר מידע.

אפשר לשאול את הילדים מדוע לדעתם נבחר עץ הזית כעצה הלאומי של מדינת ישראל, אפשר לקשר לסמל השלום, יונה עם עלה של זית ולסמלה של מדינת ישראל, צבע המדים של חיילי צהל ועוד.

רצוי לצאת לסיור בסביבת הגן ולגלות האם ישנם עצי זית? נצלם אותו ונתעד את מראהו בעונות השנה השונות.

אפשר לבקר במטע הזיתים – הכרם ובבית בד וללמוד על תהליך הפקת השמן, ושימושי השונים של הזית. בגן אפשר לכבוש זיתים, להכין מאכלים ולתבלם בשמן זית ועוד. אפשר להכין כרטיס מידע "תעודת זהות" לעץ. פעילות כזאת מצריכה התבוננות מדוקדקת בו, בפעילות זו יבחנו הילדים היטב את העץ יכירו את חלקיו ואת מאפייניו ואף יוכלו לערוך השוואה בינו לבין עצים אחרים בסביבתם.

כדאי להכיר את השיר: **"לרוץ בין עצי הזית"**. מומלץ לפזר במרחב כיסאות לפי הסידור של עצי הזית במטע זיתים וללכת ביניהם בלי להזיז אותם. כדאי לחזור על הפעילות עם השיר כשנפעל באותה דרך בחלק הראשון שלו. בחלק השני של השיר נעצור בנקודות מנוחה ונדמין את המראות והצלילים המתוארים בו.

הכי ישראלי

מילים לדרך...

יעל ארד נולדה 1 במאי 1967

**זוכת המדליה האולימפית הראשונה לישראל, מומחית ליזמות ופיתוח עסקינשיאת
הוועד האולימפי בישראל**

גננות, ילדות וילדים יקרים,

כשמספרים לנו על אנשים שעושים דברים טובים או מוצלחים לפעמים אני חושבת לעצמי שזה בטח נורא קשה להצליח כל כך. אבל הדרך להצלחה יכולה להיות של כל אחד ואחת מכם ילדים, אם תהיו מוכנים להשקיע בשביל להצליח. כשאני הייתי ילדה, אף אחד לא חשב שיום אחד אהיה כל כך מצליחה ואהפוך לאישה הכי טובה בעולם בג'ודו בקבוצת המשקל שלי אבל אני רציתי להיות הכי טובה בעולם בג'ודו והעזתי לחלום הכי בגדול. אבל לחלום זה לא מספיק. כדי להצליח צריך גם כישרון, משמעת עצמית ועוד דבר אחד מאוד חשוב - צריך להאמין בעצמינו שגם אנחנו יכולים להיות הכי טובים בעולם. אני לא נולדתי יעל ארד, אלא אני יעל הקטנה מתל אביב - ילדה רגילה, בת להורים רגילים ואם אני עשיתי את זה? גם אתם יכולים להיות כל מה שתרצו ותחלמו. ולכן הגננות, אני רוצה לומר - כל ילד וילדה מבשילים בקצב שונה, בזמן אחר, בתחום שונה. כשילד או ילדה עושים דרך שונה מהאחרים, הם צריכים את התמיכה שלכם עוד הרבה יותר מכל ילד וילדה שהולכים בתלם. תמכו בהם.ן, עזרו להם במקום שהם זקוקים לכם ותדעו להיות חלק מהדרך שהם עושים שאולי יום אחד תניב פירות מעוררי גאווה. כשקשה להם, או כשהם נכשלים, אל תמהרו לשפוט אותם או להציע להם לנסות משימה אחרת, אלא עודדו אותם להתפתח מתוך האכזבה ולצבור ביטחון להצלחה הבאה ביצירתיות, נחישות ומאמץ.

ו..אל תוותרו על החלומות,

בהצלחה 'יעל ארד

הכי ישראלי

מילים לדרך...

אריאל (אריק) זאבי נולד בינואר 1979

ג'ודוקא עבר ישראלי, הנחשב לאחד מהג'ודוקא הישראלים הטובים ביותר בכל הזמנים. הוא בעל חגורה אדומה לבנה, דאן 6. בין תאריז הבולטים: מדליסט ארד אולימפי (אתונה 2004), סגן אלוף העולם, 4 פעמים אלוף אירופה ואלוף ישראל בג'ודו.

ילדים יקרים,

רציתי לספר לכם על ספר שאני מאוד אוהב וקוראים לו 'המשחק של אנדר', כתב אותו הסופר אורסון סקוט קארד. בספר מסופר על בית ספר ללחימה בחלל שמי שלמדו בו היו הכשרונות הגדולים ביותר בגלקסיה – ילדים בני 4-5-6 ילדים שהפגינו כישרון ומנהיגות, ילדים בדיוק כמוכם. הסיפור הזה מאוד השפיע עלי. אני מאמין שכל אחד ואחת מכם יכולים לגלות בעצמו את הכוחות והיכולת להנהיג ולהשפיע לטובה על החברים בגן, על המשפחה ועל מי שתבחרו. פשוט צריך לחלום, להאמין ולהתמיד, חשוב לשתף פעולה ולפעול יחד כדי שהמדינה שלנו תמשיך להיות כזו נהדרת.

שלכם, אריק זאבי

הכי ישראלי

מילים ולחן: נעמי שמר

עוד לא אהבתי די

אי - עוד לא אהבתי די...

עוד לא הקמתי שבט, עוד לא חיברתי שיר
עוד לא ירד לי שלג באמצע הקציר
אני עוד לא כתבתי את זיכרונותי
עוד לא בניתי לי את בית חלומותי

אי - עוד לא אהבתי די...

ואף על פי שאת פה, ואת כל כך יפה
ממך אני בורח כמו ממגיפה
עוד יש הרבה דברים שרציתי לעשות
את בטח תסלחי לי גם בשנה הזאת

תביני, אי - עוד לא אהבתי די...

באלה הידיים עוד לא בניתי כפר
עוד לא מצאתי מים באמצע המדבר
עוד לא ציירתי פרח, עוד לא גיליתי איך
תוביל אותי הדרך ולאן אני הולך

אי - עוד לא אהבתי די
הרוח והשמש על פני
אי - עוד לא אהבתי די
ואם לא, אם לא עכשיו אימתי.

עוד לא שתלתי דשא, עוד לא הקמתי עיר
עוד לא נטעתי כרם על כל גבעות הגיר
עוד לא הכל עשיתי ממש במו ידי
עוד לא הכל ניסיתי, עוד לא אהבתי די

למה התכוון המשורר? - "עוד לא אהבתי די"

השיר הידוע נכתב בשנת 1977, עבור תכנית טלוויזיה שהוקדשה לשיריה של נעמי שמר. יהורם גאון ביצע את השיר בתכנית, ומאוחר יותר הקליט אותו עבור אלבומו "עוד לא אהבתי די". הוא הוצג ב"פינה לשיפוטכם" של מצעדי רשת ג' של אותה שנה, זכה להצלחה רבה והגיע לפסגת המצעד בשנת 1978. נעמי שמר סיפרה כי השיר נכתב לפני ניתוח. בהחלמתה אמרה שהיא כתבה אותו כי הרגישה שלא אהבה די ויש הרבה דברים שלא הספיקה. דברים אלה מסבירים את השורות האחרונות של השיר "עוד יש הרבה דברים...את בטח תסלחי לי גם בשנה הזאת" (הכוונה למחלה) ואת הפזמון הנע בין רוח מלנכולית (אי..). לרוח אופטימית (הרוח...על פני).

